

Classes 7-9

GLOSSARI

Classes de preparació de la Selectivitat

1

LIBERALISME I DEMOCRÀCIA. CLIENTELISME I CORRUPCIÓ

LIBERALISME
s. XIX

DEMOCRÀCIA
s. XX

- Constitucions
- Divisió de poders
- Concepció del ciutadà
- Concepte de nació

- Sufragi
- Caciquisme
- Corrupció electoral

1876

Llibertats individuals
i drets civils

1931

1978

CIUTADANIA

Elements conflictius

1939-1975

OPCIÓ A

Exposeu d'una manera sintètica els trets principals i les grans diferències entre les constitucions del 1876 i del 1931, i feu una breu reflexió sobre les raons per les quals una de les dues es va considerar democràtica i l'altra no.

1

Exemple Selectivitat 2025 (Sèrie 0)

“*La reinstauració del sufragi universal el 1890 va fer d’Espanya un país democràtic*”. Valoreu aquest enunciat a partir de la discussió entre liberalisme i democràcia, i la corrupció sistèmica.
(solucionari [Canal Universitats](#))

1

Exemple exercicis PAU reunió Octubre

“*El protagonisme de la Transició a la Democràcia a Espanya va ser del rei Juan Carlos 1r i del president Adolfo Suárez*”. Valora aquesta afirmació tenint en compte la pluralitat del protagonisme polític i civil, tant a Espanya com a Catalunya.

(solucionari [exemple d'exercici](#) Canal Universitats)

1

Exemple fotocòpies Vicens Vives (pàgina 48)

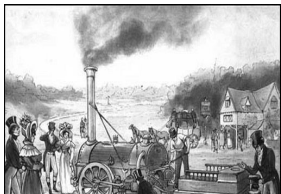
“Explica com el caciquisme i el frau electoral falsejaven la voluntat popular i valora si el règim polític de la Restauració pot considerar-se democràtic” (solucionari *Vicens Vives, pg. 48*)

1ª R.I. (sXVIII)

CAT: Tèxtil
PB: Siderúrgia

Economia de mercat

Vapor i noves tecnologies

SEGONA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL (1898-1931)

Concentració de la indústria pesant al País Basc
Catalunya, motor de l'economia

Diversificació de la indústria
(química, paperera, transports, construcció...)

REVOLUCIÓ DEMOGRÀFICA
tardana (1900-1930)

Clavegueram, higiene, medicines...

Irregular i lenta

POBLACIÓ
ACTIVA

CAT

Sector secundari (Indústria)

ESP

Sector primari (Agricultura)

Tensions
socials i
polítiques

Transformació de la producció i els transports

Electricitat

FRANQUISME

1939-1959

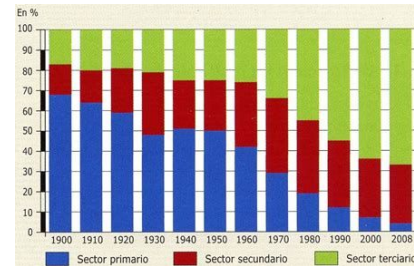
AUTARQUIA

1959-1973

"DESARROLLISMO"

Arribada massiva
d'immigrants a Catalunya

2

Exemple fotocòpies Vicens Vives (pàgina 66)

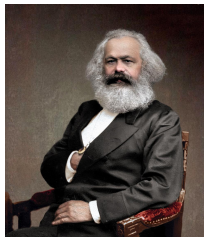
“La modernització econòmica d’Espanya i Catalunya al primer terç del segle XX: canvi energètic, diversificació industrial i augment dels serveis”

(solucionari Vicens Vives, pg. 66)

3

REVOLUCIÓ I REVOLUCIONARIS. CONFLICTE SOCIAL I OBRERISME

AIT
1864

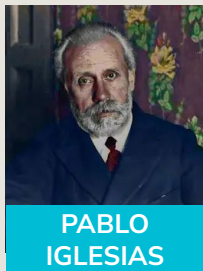

KARL MARX

CAPITALISME > Lluita de classes com a motor de la història

- Denuncien **explotació de la classe obrera**: necessitat d'una revolució obrera per destruir el capitalisme, la propietat privada, les classes socials i l'Estat.
- La **dictadura del proletariat** ha de substituir la dictadura de la burgesia.

Socialisme marxista

PABLO IGLESIAS

PSOE

1879

UGT

1886

- 1r. Sindicats oficis (mateix ofici)
- 2n. Sindicats indústria (mateixa branca industrial)

Comunisme (stalinistes vs trotskistes)

1921

1936

1953

P.O.U.M.

COLLECTIVITZACIONS

Anarquisme

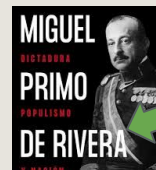
GIUSEPPE FANELLI

1880

1910

MIGUEL PRIMO DE RIVERA

1927

3

Exemple fotocòpies Vicens Vives (pàgina 78)

“Explica la formació dels comitès com a resposta al cop d’estat. Les seves principals actuacions i la reconstrucció de l’Estat republicà fins a la crisi de maig del 1937”.

(solucionari Vicens Vives, pg. 78)

4

CONQUESTA dels DRETS SOCIALS i ESTAT DEL BENESTAR INCIPIENT

Lleis sobre les cases barates
Preveia intervenció estatal amb desgravacions fiscals i ajudes a la construcció

Legalització sindicats tardana (a Anglaterra es legalitzen el 1829)

Cánovas es preocupa per la "QÜESTIÓ SOCIAL"

1883

Comissió de reformes socials

Estudi de condicions laborals i redacció de lleis que regulen accidents de treball i jubilació (Moret)

1882

Reformes socials

Educatives, sanitàries (González)

1978

Constitució

Fixa un règim de SS per als ciutadans

1977

Pactes de la Moncloa

R. Fiscal, ampliació Serveis Socials

1974

Llei General de la Seguretat Social

1963

Llei de Bases de la Seguretat Social

1938

Fur del Treball (franquisme)

Criminalització de la vaga i pèrdua de negociació col·lectiva (OSE).

1934

Llei de contractes de conreu

Substitueix el contracte de rabassa morta per protegir els pagesos (Companys)

UGT

1888

1907

1908

Institut Nacional de Previsió (INP)
1ª Institució oficial encarregada de la Seguretat Social i l'Assistència Sanitària (Maura)

1910

CNT

1919

Vaga de la Canadencia
(Jornada 8 h)

1911,
1921,
1924

1931-1933

REFORMES 2ª REPÚBLICA

Setmana anual retribuïda,
Dret al treball (Constitució)
Despenalització vaga i delictes sedició

ELS INICIS DEL MOVIMENT OBRER (1840-1868)

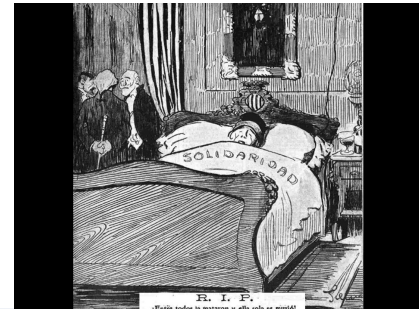
- Des de la dècada del 1830 els obrers creen **associacions d'ajuda mútua** per protegir-se en cas de malaltia o de pèrdua de feina
- A Catalunya el 1840 es constitueix l'**Associació Mútua d'Obrers de la Indústria Cotonera**, la primera societat obrera catalana. Va ser prohibida poc després.
- **1855**: Primera Vaga general de la història d'Espanya

LA DIVISIÓ DEL MOVIMENT OBRER EN EL SEXENNI REVOLUCIONARI (1868-1874)

- El **1864** s'havia creat la primera **Associació Internacional de Treballadors** (AIT). L'any 1871 es produeix un enfrontament entre Marx (socialista) i Bakunin (anarquista)
- A Espanya la revolució de 1868 restaura les llibertats d'expressió i associació. Es restauren associacions i es crea el sindicat **Tres Classes del Vapor**

EL NAIXEMENT DE SOLIDARIDAD OBRERA

- Organització Unitària Sindical nascuda a Barcelona l'any 1907. Socialistes i anarquistes (Anselmo Lorenzo, Salvador Seguí...)

4

PAU Juny 2025

“Esmenteu alguna de les conquestes en drets socials i laborals de la història contemporània espanyola contrastant els avenços assolits fins a la Segona República amb el retard viscut durant el franquisme. Feu una breu **reflexió final** sobre les conseqüències d’aquest endarreriment amb relació als països europeus de l’entorn”

(solucionari Canal Universitats) Breu comentari històric

4

Exemple exercicis PAU reunió Octubre

“Feu una relació on comenteu i relacioneu les principals fites en la conquesta dels drets socials i laborals a Espanya, atenent a les singularitats de cada etapa històrica”

(solucionari [exemple d'exercici](#) Canal Universitats)

4

Exemple fotocòpies Vicens Vives (pàgina 72)

“Explica el reformisme de la Segona República i exposa els suports que va tenir i l’oposició a la qual va haver de fer front (1931-1934)”

(solucionari fotocòpies Vicens Vives, pg 72)

Més de 40 pronunciaments al s. XIX: Riego (1820), O'Donnell (1841), Prim i Narváez (1843). O'Donnell, vicalvarada (1854), Serrano, Prim i Topete (1868). Pavía (1874), Martínez-Campos (1874)... Cánovas procura passar al civilisme (1875).

COPS D'ESTAT

P. RIVERA

1923

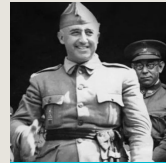
Dp d'Annual i informe Picasso. Suport del rei.

SANJURJO

1932

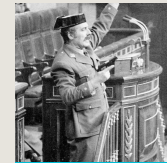
Bienni reformista. Intent fallit

FRANCO...

1936

Cop d'estat simultani (Queipo, Mola, Goded, Fanjul)

TEJERO

1981 (23F)

Cop d'estat fallit. El Rei es posiciona en contra.

Paper dels cabdills : "Salvadors de la pàtria"

Paper actiu en la política colonial i en les noves empreses africanes

Manteniment de l'ordre públic

Repressió (pagesia i obrers)

Contra el món camperol andalús 1882-83
Tancament de Caixes (1899)
Setmana Tràgica (1909)
Vagues (1817, Canadencia, etc)
Guerra Civil i Franquisme

Anticatalanisme: causa de cops d'Estat, de repressió (processos Montjuïc, revolució 34, Guerra Civil, política franquista, etc)

Transició

"Soroll de sabres" (23F)
Article 8 Constitució
(l'exèrcit és el garant de la unitat d'Espanya)

COMPARATIVA COPS D'ESTAT

	M. PRIMO DE RIVERA (1923)	F. FRANCO (1936)	A. TEJERO (1981)
Corona	Suport al cop d'Estat	No hi ha Rei	No dona suport al cop
Suport popular	Exèrcit, església i burgesia. Poble neutral	Exèrcit, església i alta burgesia hi donen suport. El poble s'alça en contra.	No obté suport popular
Respecte democràcia	Regeneracionisme imposit	Contra la 2 ^a República	Contra la Constitució
Ús de la força	No va ser necessari	Insurreccions amb la màxima violència	Insurreccions a Madrid i València
Objectius	Frenar desordre públic, autoestima militar	Imposar dictadura militar feixista i eliminar la democràcia republicana	Frenar el procés de democratització
Context	Inestabilitat política	Inestabilitat política	Inestabilitat política
Pors	Por al desordre públic	Por al comunisme	Por a canvis socials democràtics
Reacció internacional		Democràcies en contra, feixismes a favor	Comunitat Internacional en contra
Dictadures posteriors	PU: Unión patriótica	PU: FET i de les JONS	No prospera el cop d'Estat

“La situación en España es cada día más crítica: la anarquía reina en la mayoría de campos y pueblos”. Amb aquest missatge Francisco Franco va iniciar la insurrecció militar el juliol de 1936. Establiu un mínim de tres similituds i tres diferències pel que fa a les intervencions militars entre el cop d'Estat de Franco de 1936 i el d'Antonio Tejero, el 1981, durant la transició democràtica espanyola.

(solucionari Barcanova, Model de PAU 1)

P. RIVERA

CORPORATIVISME SOCIAL

Integrar totes les classes socials en un sistema corporatiu per aconseguir una **pau social**.

FRANCO

CORPORATIVISME POLÍTIC I FEIXISME

Societat està estructurada en corporacions que representen tots els sectors econòmics i socials. Corporacions com a intermediàries entre l'estat i la Societat (no els partits polítics ni els sindicats). Autoritarisme.

ESTAT CORPORATIU

No es modifiquen les divisions de classe (origen de les desigualtats)

Es reprimeix la dissidència obrera

Mecanisme de control social

"DEMOCRÀCIA ORGÀNICA"

Retrocés en drets civils i llibertats polítiques

6

PAU Juny 2025 (Sèrie 4)

OPCIÓ B

Expliqueu el sorgiment del feixisme a Espanya tenint en compte les experiències prèvies del règim primoriverista, com va irrompre aquesta ideologia durant la Segona República i el caràcter polític del règim franquista i de la seva «democràcia orgànica». Feu una breu reflexió final sobre la singularitat del feixisme espanyol durant els primers anys del franquisme.

6

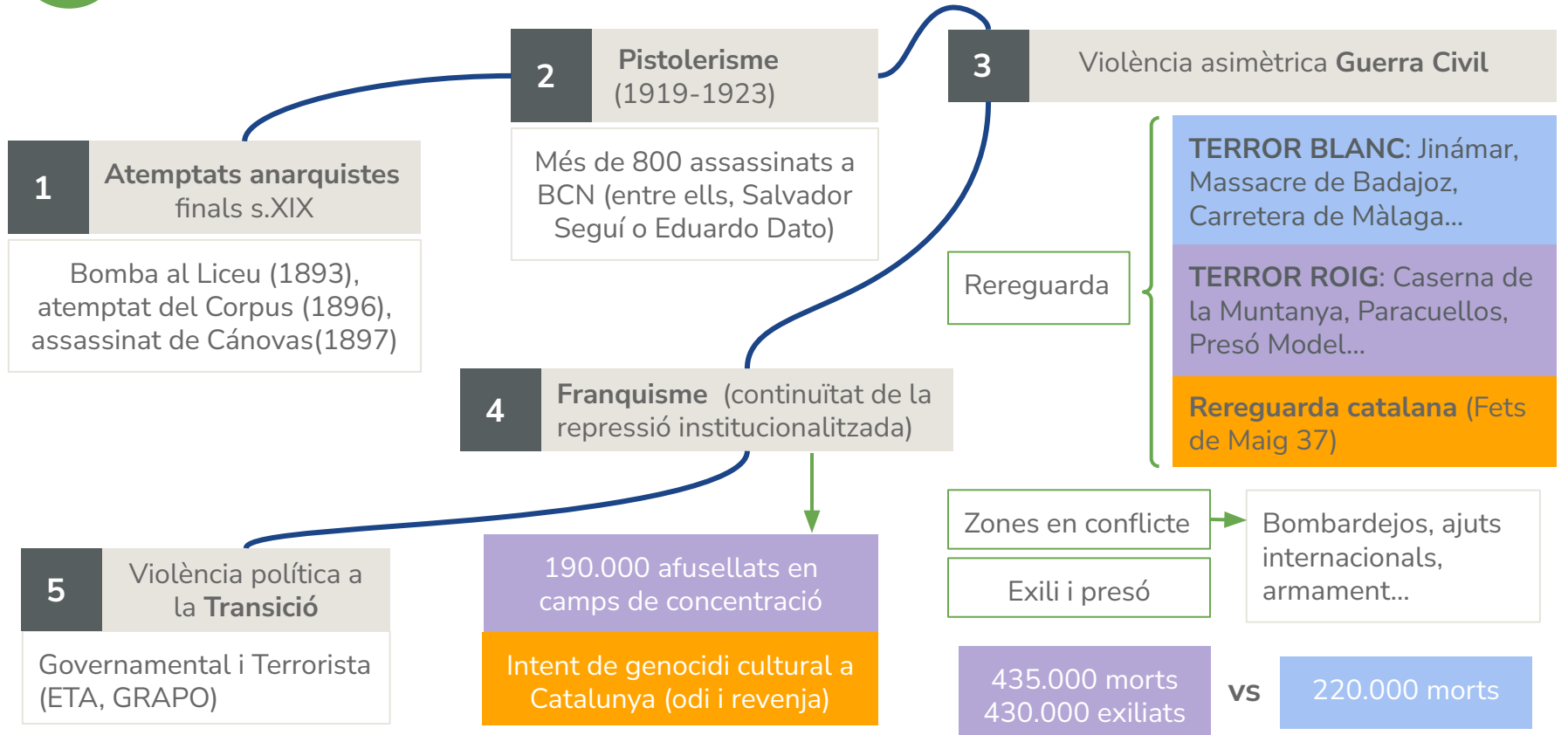
Exemple fotocòpies Vicens Vives (pàgina 90)

“Explica com la conjuntura internacional incideix en l’evolució política del franquisme: del suport a l’Eix a la democràcia orgànica (1939-1953)”

(solucionari Vicens Vives, pg. 90)

7

VIOLENCIA POLÍTICA i SOCIAL (en temps de pau i en temps de guerra)

7

PAU Juny 2025 (Sèrie 4)

OPCIÓ A

Exposeu el caràcter, l'evolució i les diferències del sindicalisme marxista i de l'anarquista a finals del segle XIX. A continuació, expliqueu quin protagonisme van tenir fins a l'inici de la Primera Guerra Mundial i indiqueu breument quina implantació territorial van assolir.

7

Exemple Selectivitat 2025 (Sèrie 0)

“Raoneu les causes, les característiques i l'impacte que va tenir la violència política i social durant la Guerra Civil i els primers anys de la dictadura franquista, atenent a les singularitats de cada etapa històrica”

(solucionari [Canal Universitats](#))

8

ESGLÉSIA I PODER. CLERICALISME I ANTICLERICALISME

CLERICALISME

Constitució 1876

Confessionalitat de l'Estat

Nacionalcatolicisme franquista
Església: pilar del règim

Llei del Cadenat
1910, Canalejas

Reformisme

VS

GUERRA CIVIL

Constitució 1931

Rev. Industrial
(obrerisme)

Partit Republicà Radical
(1908, Lerroux)

Setmana
Tràgica, 1909

Crema d'esglésies a BCN
(1936)

Constitució 1978

Aconfessionalitat de l'Estat

ANTICLERICALISME

“Molts catòlics d’Espanya, davant la passivitat de les autoritats públiques en la crema de convents, van començar a percebre la República com un règim contrari a les seves conviccions”. A partir d’aquesta afirmació, valoreu l’evolució de la percepció de l’església catòlica i el seu poder en relació amb l’Estat i la societat espanyola, tenint en compte les tensions entre el clericalisme i l’anticlericalisme, des del període de la Segona República fins a la transició democràtica”.

(solucionari Barcanova, Model de PAU 2)

Separació de
l'espai públic i
privat

S. XIX: Revolució Industrial i liberalisme

FEMINITAT (Ideologia de la domesticitat):
("àngel de la llar" o "perfecta casada")

MASCULINITAT

(*Breadwinners* o Defensors de la pàtria)

Constitució de 1978

Nova obtenció de drets:

S'anul·la el permís marital,
s'aprova el divorci, es
despenalitzen l'adulteri i
l'avortament.

Segona República

- **Constitució 1931** equipara els drets home-dona
- **Vot femení, 1933** (Clara Campoamor)

Franquisme

- Retrocés i repressió (permís marital, adulteri...)
- Ideologia de la domesticitat (*Sección Femenina de la Falange*)

9

PAU Juny 2025

“Esmenteu els avenços aconseguits per a les dones en matèria política i social durant la segona República espanyola i el posterior retrocés que es va viure en aquest àmbit a partir de la dictadura franquista. Feu una breu **reflexió final** sobre les repercussions d’aquest retrocés per a les dones”

(solucionari Canal Universitats) breu comentari sobre...

9

Exemple fotocòpies Barcanova (Model de PAU 1)

“**Que tu vida sea de abnegación y sacrificio**”. Valoreu i contextualitzeu aquesta frase promulgada per la Secció Femenina de la Falange i raoneu l’evolució del paper de la dona durant l’etapa del franquisme.

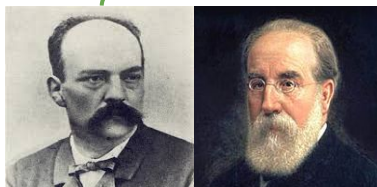
(solucionari Barcanova, Model de PAU 1)

DUES ÀNIMES DEL CATALANISME

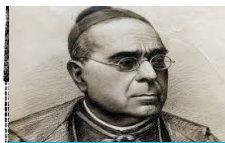
Pèrdua de l'imperi

Crisi identitat espanyola

V. Almirall Pi Margall

Catalanisme republicà, federal i liberal

Torras i Bages

Catalanisme conservador

Hegemonia Lliga Regionalista

Laboratori polític

Constitució 1978

Estatut de Sau

Dictadura franquista: genocidi cultural

Constitució 1931

Estatut de Núria

República catalana

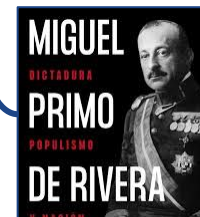
Generalitat

Republicanisme nacionalista

Crisi 1918-1923

Repressió cultures no castellanes

10

PAU Setembre 2025 (Sèrie 3)

OPCIÓ B

Compareu resumidament l'obra de govern de la Mancomunitat i la de la Generalitat republicana, i reflexioneu sobre la naturalesa política d'aquestes dues institucions fent referència a com van ser suprimides.

10

Exemple fotocòpies Vicens Vives (pàgina 54)

“Explica el naixement del catalanisme cultural, quines en van ser les principals manifestacions i com va contribuir al desenvolupament del catalanisme polític”
(solucionari fotocòpies Vicens Vives, pg 54)

10

Exemple fotocòpies Vicens Vives (pàgina 60)

“L'auge del catalanisme conservador: de Solidaritat Catalana a la Mancomunitat de Catalunya (1901-1925)”
(solucionari fotocòpies Vicens Vives, pg 60)

10

Exemple fotocòpies Vicens Vives (pàgina 54)

“Explica el naixement del catalanisme cultural, quines en van ser les principals manifestacions i com va contribuir al desenvolupament del catalanisme polític”

(solucionari fotocòpies Vicens Vives, pg 54)

10

Exemple fotocòpies Vicens Vives (pàgina 60)

“L’auge del catalanisme conservador: de Solidaritat Catalana a la Mancomunitat de Catalunya (1901-1925)”

(solucionari fotocòpies Vicens Vives, pg 60)